

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ได้มีการนำเสนอ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลศิรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 36 คน และสื่อนักเรียนแบบแบ่งชั้น จำนวน 280 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 318 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ฉบับแรกสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอน ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามนักเรียน

1. แบบสอบถามผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 ตามกรอบแนวความคิด มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 9 ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 รายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบสอบถามสำหรับนักเรียน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ตามกรอบแนวความคิด มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 9 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 รายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ

ตอนที่ 3 ครูของนักเรียนมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ของครูผู้สอน โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรม จำนวน 30 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ (t - test) 2) ด้านการนำความรู้ไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินนิเทศภายใน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาที่ 9 ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาที่ 9 ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ ในภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีการปฏิบัติด้านสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดแต่ละตัวบ่งชี้ มีดังนี้

1.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียน เป็นรายบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1.7 ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียน และนำผลการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการปฏิบัติด้านสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของตัวบ่งชี้ที่ 3 โดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในตอนที่ 2 ต่อไป

1.2 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

1.2.1 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูยังมีพฤติกรรมการสอนเหมือนเดิมไม่ปรับเปลี่ยน สอนแบบเปิดหนังสือ ไม่มีกิจกรรมเร้าใจ ไม่จัดหาสื่อที่สอดคล้องกับผู้เรียน ไม่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง มีแผนการจัดการเรียนรู้ไว้เพื่อการประเมินขาดเทคนิคการสอนการใช้สื่อน้อย นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (จำนวน 25 คน)

1.2.2 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและนำผลการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน ครูมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนแต่ยังขาดประสิทธิภาพ เพราะเป็นการทำเพื่อการประเมินขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และครูมีภาระงานสอนมาก ไม่มีเวลาทำวิจัย ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัยน้อยมาก มีการนำผลการวิจัยใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประกอบในการพัฒนาวิชาชีพของครู (จำนวน 17 คน)

1.2.3 การนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพครูส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลการวัดผลและประเมินผลดังกล่าวมาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ครูไม่ได้สร้างและปรับปรุงเครื่องมือเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูไม่นำผลการประเมินมาปรับพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา

ผู้เรียน และพัฒนาหลักสูตร ผู้ปกครอง ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (จำนวน 16 คน)

1.2.4 การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน ปัจจุบันครูมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ แต่ไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการผู้เรียน ครูประเมินผลการเรียนไม่ครอบคลุมตามสภาพที่เป็นจริง วิธีการและเครื่องมือไม่สอดคล้องกัน ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินเป็นการวัดผลประเมินผลด้านความรู้ ความจำเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น ครูไม่ได้จัดทำเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย ครูวัดและประเมินผลเพื่อใช้ในการตัดสินผลการเรียนมากกว่า ครูมีการนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนน้อยและไม่ต่อเนื่อง (จำนวน 15 คน)

1.2.5 การวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง ไม่สามารถวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลได้ นักเรียนเป็นชาวไทยภูเขา (ชนเผ่าม้ง) ที่ย้ายติดตามผู้ปกครองและมีการย้ายโรงเรียนไปเรียนในโรงเรียนประจำที่มีผู้อุปถัมภ์ชาวต่างชาติ บางครั้งนักเรียนย้ายไปได้ไม่ถึงครึ่งปีการศึกษา ก็ย้ายกลับมาเรียนที่เดิม ปัญหาการย้ายเข้า-ออกมีอยู่ตลอดปีการศึกษา สำหรับครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ ปฏิบัติงานเมื่อผ่านการทดลองงานก็ย้ายกลับถิ่นไม่คุ้นเคยกับนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์เด็กได้ (จำนวน 8 คน)

1.2.6 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน ครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่เรื่องเทคโนโลยีจึงมีความสามารถพัฒนาตนเองและผู้เรียนได้ มีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้างในเรื่องความไม่เพียงพอของอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ (จำนวน 5 คน)

1.2.7 ความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนมีหลักสูตรครบทั้ง 4 ช่วงชั้นทำให้ครูมีความรู้ เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้มาก (จำนวน 4 คน)

2. ความคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาที่ 9 ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้

2.1 สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาเกณฑ์การพิจารณาสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาที่ 9 ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ ในภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอนมีการปฏิบัติด้านสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.5 ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ครูของนักเรียนมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

ข้อ 1 ครูของนักเรียนมีวิธีการจัดการเรียนรู้ เช่น ให้นักเรียนค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต อธิบาย การทดลอง บรรยาย อธิบาย ชักถามระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน รายงานเดี่ยว รายงานกลุ่ม ปฏิบัติจริง แสดงบทบาทสมมติ แสดงละคร เกม และการทดสอบ

ข้อ 2 ครูของนักเรียนมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ เช่น สอนไม่เต็มเวลา สอนไม่ตรงวิชาเอก ประชุมบ่อย สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สอนเร็วเกินไป ห้องเรียนพิเศษไม่เพียงพอ ครูและนักเรียนไม่ทั่วถึง และนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษาค้นคว้าและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน พบข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 มีสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 3 อยู่ในระดับน้อย

ตามความคิดเห็นของนักเรียน ในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้มาวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ได้นำเสนอไว้ในตอนที่ 2 ต่อไป

**ระยะที่ 2 ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
ครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2**

ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ครู 2) ด้านการนำความรู้ไปใช้
ด้านที่ 1 ด้านความรู้ของครู ผู้วิจัยได้จัดอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมี ผศ.ดร.เรขา อรัญวงศ์ และ ผศ.สุนีย์ บุญพิทักษ์ มาเป็นวิทยากร
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 38 คน ณ ห้องประชุมโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 ตำบลศิริราษฎร์
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก วันที่ 18 มีนาคม 2552 เวลา 08.30 – 16.30 น. โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรม
ทำแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรม พบว่า หลังการอบรมครูมีความรู้เพิ่มขึ้น อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ได้รับความรู้ในเรื่อง 1) แนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนสูงสุด 3) ความหลากหลายของ
สติปัญญา 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

ด้านที่ 2 ด้านการนำความรู้ไปใช้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ร่วมกับคณะทำงานฝ่ายวิชาการโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เรื่อง การนิเทศภายใน โดยยึดแนวทางการประเมิน
ตามเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินภายนอก หรือมาตรฐานคุณภาพ สมศ. มาตรฐานที่ 9 ตัวบ่งชี้
ที่ 3 ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผู้บริหาร
และครูผู้สอนมีการปฏิบัติด้าน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ใน
ระดับมาก รายละเอียดตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ดังนี้

การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เร้าใจ จูงใจ เสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
อย่างเต็มศักยภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดและเลือกวิธีการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้ฝึกปฏิบัติจริง
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

เชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเข้ากับชีวิตจริง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
มาก

ใช้เทคนิคและวิธีการกระตุ้นความคิดจินตนาการและการแสดงออกในการสร้างสรรค์
ผลงานของผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีการ
ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
เน้นกระบวนการกลุ่มและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับกลุ่มและผู้เรียนกับครูผู้สอน
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ชี้แจงแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
มีการสำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับผู้เรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

กิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นสามารถปรับใช้ได้ตามความต้องการ มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

**ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2**

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีความสอดคล้องกัน
ในมาตรฐาน ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
น้อยและความคิดเห็นของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เพราะการขาดแคลนบุคลากรการจัดการ
เรียนรู้ให้กับนักเรียนมีไม่เพียงพอทำให้ครูผู้สอนมีภาระงานมาก การเตรียมการเรียนรู้จึงไม่สามารถ
จัดเตรียมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การย้ายบ่อยทำให้ไม่สามารถสอนนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง
งบประมาณน้อย ครูขาดโอกาสในการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง และความปลอดภัย
ของนักเรียน เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ราบสูงไม่สะดวกต่อการเดินทาง ประกอบกับมีชาวต่างด้าว
อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาด้านภาษาการสื่อสารของครูกับนักเรียนเป็นไปอย่างยากลำบาก
สื่อความหมายไม่ตรงกันทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนบดี
บัวใหญ่รักษา (2549) ว่าครูไม่เพียงพอ ไม่ได้สอนตรงวิชาเอก ครูมีภาระงานสอนและงานอื่น
ที่ได้รับมอบหมายมากเกินไป ไม่มีเวลาเตรียมการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่า
เกณฑ์มาตรฐาน และของนฤมล ลำน้ำเที่ยง (2545) พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ขาดงบประมาณ

สนับสนุนครูผู้สอน ในภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครูอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้ เป็นเพราะนักเรียนยังมีความศรัทธาในตัวครู

2. ในภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจรู้เป้าหมายในการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะครูมีโอกาส ได้อบรมในเรื่องของการจัดทำหลักสูตรและนำไปใช้ในสถานศึกษา จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตาก เขต 2 และกลุ่มโรงเรียนช่องแคบคีรีราษฎร์ ให้ความรู้กับครูอย่างต่อเนื่อง แตกต่าง จากงานวิจัยของธนบดี บัวใหญ่รักษา (2549) ครูมีความรู้ เข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาและ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 น้อยมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชร์ บุญเลิศ (2548, หน้า 113) ว่า ด้านบทบาทของครูผู้สอนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูอยู่ในระหว่างการปรับตัวต่อบทบาทใหม่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ จากการจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูต้องมีหน้าที่เตรียมการสอน ได้แก่ การสำรวจความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และ ความต้องการของนักเรียน ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำรวจแหล่งข้อมูล วิเคราะห์ หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เตรียมใบงาน ใบความรู้ รวมทั้งบทบาท การเปลี่ยนแปลงจากครูเป็นผู้ให้ความรู้เป็นครูที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ให้เข้าร่วมกิจกรรม ติดตามตรวจสอบ สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรโดยการจัดกิจกรรมกระตุ้น ให้ผู้เรียนสร้างและค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ซึ่งครูต้องคอย สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมของผู้เรียนด้วย เมื่อผู้เรียน ทำกิจกรรมสำเร็จ ครูผู้สอนต้องคอยตรวจสอบผลงานของแต่ละคน เพราะผลงานจะเป็นตัวชี้ให้เห็น คุณภาพของผู้เรียนที่สร้างขึ้น ดังนั้นหากมีจำนวนนักเรียนมากเกินไปและภาระงานครูมากเกินไปก็ ย่อมทำให้เกิดสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตร นามลาพุทธธา (2549) ว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการในโรงเรียน บ้านขามศรีราษฎร์อุปถัมภ์ ส่วนใหญ่ยึดการสอนแบบเดิม คือ เน้นการบรรยายเพื่อบอกความรู้ ให้กับผู้เรียนเป็นหลัก ไม่ให้โอกาสผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายแล้ว นำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเนื้อหาการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปรากฏว่า ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและมีความรู้ ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

1. ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินภายนอก หรือมาตรฐานคุณภาพ สมศ. หลังการอบรมครูมีความรู้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการจัดการอบรมสอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนที่จะนำไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบกับตัววิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและครูผู้เข้ารับการอบรมมีความพร้อมที่จะรับความรู้อย่างเต็มศักยภาพ

2. การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ในภาพรวมการปฏิบัติของครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ร่าเริงใจ ใจส่งเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนพร้อมคณะมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรจัดสรรงบประมาณในการบูรณะซ่อมแซม ตกแต่ง จัดบรรยากาศให้น่าอยู่ ร่มรื่นทุกห้องเรียน และมีวิธีการใช้แรงจูงใจโดยการจัดประเมินห้องเรียนคุณภาพ โดยสอดคล้องกับโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 เพื่อคิดสรรค้ห้องเรียนคุณภาพและครูดี ประจำปีการศึกษา 2552 ระดับเขตไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ ศรีจันทวงศ์ (2550) ว่าด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวัง อยากให้ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีสอนและสื่อการสอนที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านการเรียนรู้ จากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ มีการใช้สื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยและจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนผู้เรียนมีความสามารถคิดวิเคราะห์ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ แก้ปัญหาในการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนสามารถสรุปประเด็นการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 มีการสำรวจและเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับผู้เรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เพราะปัจจุบันภาระงานของครูมิได้ลดลงทำให้การเตรียมแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้สืบค้นและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจึงไม่ดีพอ ห้องปฏิบัติการพิเศษ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี นาฏศิลป์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด และสนามกีฬา มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ครูจึงไม่สามารถจัดตารางการใช้ให้นักเรียนได้อย่างทั่วถึงประกอบกับนักเรียนมีจำนวนมากไม่สอดคล้องกับจำนวนครูผู้สอน ห้องเรียนที่มีอยู่ขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมแซมดูแลให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งเป็นการศึกษาการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 เป็นการศึกษาและทดลองใช้เป็นเวลา 4 เดือน ซึ่งเป็นการใช้เวลาที่ยังไม่มากนักเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษาต่อไป

1.2 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โดยวิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้รับการอบรม งบประมาณ หลักสูตร วิทยากร การนิเทศติดตามผล เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด ควรใช้แรงจูงใจเป็นขวัญและกำลังใจให้เกิดกับครูผู้สอน เช่น การให้รางวัลกับผู้ที่มีผลงานดีเด่น

1.3 การประเมินนิเทศภายใน ควรเชิญผู้ประเมินภายนอกมาร่วมประเมินด้วย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ตัวแทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนนักเรียน

1.4 การประเมินนิเทศภายใน ผู้ประเมินต้องใช้เวลาในการประเมินนอกเหนือจากเอกสารที่ครูจัดทำขึ้น การประเมินต้องเป็นไปในลักษณะเชิงประจักษ์ ขณะประเมินต้องสังเกตและสนทนากับนักเรียนในชั้นเรียนที่ประเมินด้วย

1.5 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ผู้เก็บข้อมูลต้องใช้ภาษาสื่อสารที่เข้าใจง่ายอธิบายเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีวุฒิภาวะต่ำกว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 2, 3 และ 4 จะทำให้ได้รับข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหรือหาแนวทางในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนทั้งนี้เพราะผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาผู้เรียนยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2.2 การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการดำเนินการร่วมกับโรงเรียนที่มีบริบทเดียวกัน เพื่อเป็นการขยายเครือข่าย ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างเป็นระบบต่อไป